Dans Basarab
S U R P R I Z A
Bucureşti, 2009
www.darisbasarab.com

Ar fi putut fi o surpriză în adevăratul sens al cuvântului, dar nu a fost să fie. Ideea a încolţit, în faşă, încă din vară, de când au început ’negocierile cu fiica mea, Paula, stabilită de vreo douăzeci de ani, undeva departe-departe, privind desfăşurarea concediului de odihnă. Pregătirea terenului a început diplomatic cu „tati”, rostit cu căldura anilor când o răsfăţam, încă, cu apelativul Paulici, cu prelungite trimiteri la tema oboselii, a climei aspre din ţara tuturor făgăduielilor, a imperioasei necesităţi de prelungită odihnă.

„Nu ştiu dacă vom reuşi să venim acasă în concediu… vrem să cerem un concediu de o lună… să colindăm puţin Europa și să încheiem undeva pe malul Mediteranei, probabil pe la Nisa, unde natura generoasă şi clima să ne ajute să ne relaxăm…”

Noi, priponiţi în faţa webcamerei, păcăliţi de senzaţia că suntem împreună, urmărind-o, ca şi cum am fi fost în apartamentul lor – grozav acest mod de comunicare pe net – ascultând şi ascunzând cu greu senzaţia de dezamăgire, neîndrăznind să temperăm entuziasmul, susţinut de altfel şi de Tit, printr-o mimică demnă de un actor şi nu de un artist plastic, încercam să ne sfătuim din priviri, ascunse cât mai discret.

A fost doar un preludiu la ce urma să vie. Tit, cu structura lui de arhitect, construia un adevărat edificiu al convingerii, mereu în planul doi al scenei, dar numai din punct de vedere al distanţei faţă de camera de luat vederi, căci, mereu era prezent în conţinutul prelegerii susţinute de Paula. Săptămâni în şir, în faţa camerelor de luat vederi, indiferent de problemele la ordinea zilei, discuţiile alunecau pe aceeaşi panta, coborând în sudul mirific al Franţei, pe Coasta de Azur, la Nisa. Totuşi, probabil, pentru a mai îndulci monotonia’ leit-motivului, a apărut o notă surpriză: „Ce-ar fi să veniţi şi voi, pentru o săptămână, la Nisa, să fim împreună, să vă relaxaţi şi voi?! Ce grozav ar fi! Hai, gândiţi-vă!…”

N-a fost o vorbă aruncată în vânt. Sămânţa aruncată a încolţit generând, volens-nolens, analize la obiect. Cum, principala temă abordată de noi a fost legată de sănătatea precară şi, inerent, de

riscurile pe care le presupunea o astfel de ‚aventură, am început să întoarcem problema pe toate feţele, pro şi contra, pentru a stinge, în mod delicat, flacăra speranţei care strălucea în ochii Paulei. Aşa am tălălăit-o până-n septembrie, când, fără a tăia aripile speranţei de revedere, după lungi dezbateri în doi, am avansat ideea unei aventuri pe Coasta de Azur, asumându-ne riscurile de rigoare, într-o manieră ce nu avea nimic de-a face cu venerabila noastră vârstă – „fie ce-o fi!" Dar cum, pofta vine mâncând, m-a străfulgerat un gând care, iarăşi, nu prea avea nimic comun cu cei optzeci de ani din care muşcasem de-a binelea: surpriza!

La început Ana-Maria a luat-o în glumă, mai apoi, în serios, şi am început jocul de-a v-aţi ascunselea, mimând, în cadrul întâlnirilor noastre pe net, regretul pentru caracterul nerealist al întâlnirii propuse şi susţinute cu insistenţă de Paulici. Zis, şi făcut!

Căutări pe internet, mai mult sau mai puţin reuşite, vizite pe la Agenţiile de Turism bucureştene, planificări la sânge a datelor calendaristice care trebuiau să asigure surpriza, etc., etc. Cum dispuneam de planul exact al desfăşurării concediului lor de odihnă, sarcina ce-mi revenea era de a asigura prezenţa noastră, pentru o săptămână, la Nisa, începând cu 26 septembrie, la un hotel cât mai apropiat de Four Points Élysée Palace 4*. Încercările directe prin internet au eşuat iar salvarea, a venit de la o mică Agenţie de Turism de pe Cale Victoriei. Bilete de avion prin Swiss, la dus, prin Lufthansa, la întors, şi, culmea, cazare la hotelul menţionat, o piesă pe cinste din lanţul Sheraton. Ai noştri urmau să sosească pe 26 septembrie, venind din Italia, pe la orele 16, 30, iar noi, la aceeaşi dată, la orele 18, 10.

Ceea ce avea să fie surpriza' anului trebuia să se materializeze la hotel, pe nepusă masă, în hol. Mai aveam o săptămână până la eveniment, săptămână pe care trebuia s-o petrecem într-o discreţie totală. Am împărtăşit-o unor prieteni, a căror surpriză nedisimulată, a pus-o pe gânduri pe Ana-Maria. Era normal să fie surprinşi: erau la curent cu problemele noastre de sănătate, ca să nu spun de văicărelile noastre curente. Aici s-a prăbuşit planul meu infailibil cu surpriza. Ana-Maria, după lungi meditaţii, trezită la realitate, m-a apostrofat:

„Trebuie să le spunem! Cum sună toată povestea asta? Doi bătrâni nebuni, o iau razna la picior, fără să spună nimic nimănui şi se visează în lumea 'nebuniei de altă dată, ca-n anii studenţiei, când n-au catadicsit să spună, nici măcar celor dragi, că s-au logodit…"

Punct ochit, punct lovit…

Nu-mi place să renunţ fără luptă la vreo idee, oricât de năstruşnică ar părea, dar, înţelepciunea' vârstei m-a potolit. Am sunat, am aruncat bomba şi, drept răsplată pentru surpriza' ratată, am auzit-o pe Paulici chicotind: „Ce bine că stăteam pe scaun!” Concluzie, sau consolare: ceva surpriză a avut, totuşi, loc!

Au urmat câteva zile de încordare, nu ne mai preocupa surpriza, ceream sfaturi legate de călătorie, alergam după ceva asigurări turistice de sănătate, înghiţeam în sec. Păi, cum altfel, dacă la trei din cele mai importante Agenţii de Asigurări, am primit acelaşi răspuns surpriză: „Nu facem asigurări pentru persoane trecute de 65 de ani…” Cum aceste asigurări, vorba scrisă a Agenţiei de Turism, nu erau obligatorii ci, doar recomandate, încurajându-ne reciproc cu 'ne descurcăm şi fără ele, am purces la pregătirea bagajelor. Înarmaţi cu bagajul de sfaturi date altora, de data aceasta ne-am conformat şi ne-am rezumat la strictul necesar unor turişti. Şi bine am făcut! La faţa locului, mereu hoinari, cu ochii căutând să prindem totul, cu aparatul de filmat lucrând de zor, n-am apucat să folosim niciun sfert din conţinutul bagajelor. Nu acelaşi lucru l-aş putea spune despre turiştii noştri de peste ocean. Două valize enorme, pline până la refuz cu fel de fel, ca să nu spun altfel, cu suprataxă la greutate, cu un super efort plasat în sarcina lui Tit, au satisfăcut pe deplin dorinţele dar, dar nu şi necesităţile marelui periplu. Au stat la Paris, La Roma, la Sorento, Capri şi Amalfi, la Florenţa şi, în final pe Coasta de Azur, unde s-a simţit extrem de bine, într-o ţinută specifică turiştilor hoinari, dar mereu liniştiţi în privinţa unor situaţii speciale, situaţii care nu s-au înghesuit, totuşi, să apară. Problema bagajelor, pentru a câta oară, s-a adeverit a fi o boală cronică, netratabilă.

Am zburat în condiţii foarte bune, pe un timp superb, am aterizat la Zürich după 2: 35 ore de zbor, pentru a schimba avionul. Un aeroport superb, cu vreo 86 terminale, cu o curăţenie exemplară în pofida aglomeraţiei, cu un design interior deosebit, unde, acea oră oferită pentru transfer s-ar dori a fi suplimentată pentru a te putea bucura de frumos. O singură observaţie legată de insuficienta capacitate a toaletelor, mai ales pentru doamne, spus nemaiiţios.

Un nou zbor, de 1: 10 ore de zbor, de data aceasta cu un AIRBUS A319, pe un timp excepţional pentru a urmări tablouri de vis, cu întinse plafoane de zăpezi de nouri, sau stâncoase apariţii ale Alpilor. O

aterizare lină, lipsită însă de aplauze, ca să mă refer la obiceiul pământului de pe la noi, când piloţii români, recunoscuţi aşi ai zborurilor şi aterizărilor line, erau răsplătiţi din plin.

Un aeroport frumos, al doilea ca mărime în Franţa, ne-a dat primele frisoane de emoţie. Eram la câteva zeci de minute de copiii noştri, care, după doi ani de aşteptare a revederii, trebuiau să ne întâmpine în holul hotelului. Recuperarea bagajelor, predate la Otopeni, ne-a furat ceva din timpul care, pentru noi, se consuma impardonabil. În sfârşit, un taxi, un superb Mercedes, ca de altfel majoritatea taxiurilor din Nisa, după un drum de circa 20 de minute de-a lungul celebrei faleze mediteraneene, ne-a lăsat în faţa impresionantului hotel Sheraton.

Două feţe îmbujorate de emoţie au ţâşnit din holul luminos al hotelului, asigurând o atmosferă propice unor îmbrăţişări cu lacrimi, mai mult, sau mai puţin, ascunse. Totul părea minunat şi de simplu totodată. Încă o dată, am trimis un gând de recunoştinţă micuţei Agenţii de Turism din Calea Victoriei. Totul, dar absolut totul, se desfăşurase conform promisiunilor, de la biletele de avion, la formele de rezervare la hotel. Hotelul era într-adevăr ca în prospectele difuzate pe internet. Cum nu am mai sejournat într-un hotel de patru stele, m-am dumirit de ce la noi sunt exprimate atâtea nemulţumiri. Dar acesta era doar un început pe lungul drum al dumiririlor mele, ca să nu spun, cel al adevăratelor surprize. De ce surprize? Simplu! Deoarece, sclav al obişnuinţei, nemaiputând părăsi Ţara din 1979 încoace, am încetat să mai privesc cu ochi critici cutumele de acasă, să mă manifest în spiritul volumului de poezii „Glasul tăcerii”, adică, să tac, chiar şi în scris, să accept cinica explicaţie a lucrurilor lansată de Liiceanu, cea cu „lehamitea”. Îmi acord, oarecum, circumstanţe atenuante, motivat de faptul că, şi alţii, mai breji, au făcut-o. Dar, destul cu aluziile.

A te apuca să descrii splendoarea’ unui hotel de patru stele din vestul sălbatic al capitalismului ar părea indecent când, după primii paşi făcuţi pe marea faleză a Coastei de Azur, eşti luat în primire de adevăratul lanţ al surprizelor acestui oraş de vis, un lanţ al slăbiciunilor, în felul său. Totul este diferit, chiar dacă te-ai aşteptat la multe. De la frumuseţea naturală a locurilor, la cea adăugată cu generozitate şi talent de arhitect, de-a lungul secolelor, de la clima generoasă a Mediteranei, la iscusinţa cu care s-au plantat specii aduse din zonele tropicale ale Americii de Sud, de la incredibila, pentru noi,

curăţenie cetăţenească, la liniştea, tot cetăţenească, a străzilor şi parcurilor. Cum să nu te agreseze toate aceste aspecte ale vieţii cotidiene şi, toate acestea într-un oraş turistic invadat de sute şi sute de mii de turişti veniţi din mai toate colţurile lumii, cam 4 milioane pe an.

Să te plimbi pe faleză, sau, undeva aiurea, pe străzile oraşului, şi să nu vezi hârtii sau pungi aruncate pe jos, să nu vezi mucuri de ţigări proiectate la întâmplare, să nu auzi vociferând bărbaţi, ca să nu mai vorbesc de femei, la telefoanele mobile, gesticulând, ca în faţa oglinzii, pierzând direcţia şi izbind cu nonşalanţă în stânga şi în dreapta, pentru a se strecura' în viteză spre un ţel greu de definit. Nu știu dacă, în cele şase zile de hoinăreală, străbătând oraşul în lung şi în lat, am întâlnit zece persoane care să fi folosit mobilul pe stradă. Şi circulaţia pietonală sau motorizată, ca să-i spun aşa?! La un moment dat mi se făcuse, parcă, dor de muzica claxoanelor, de sirenele salvărilor sau ale maşinilor de stins incendii. Nu, tu, accidente rutiere?! Nici chiar incendii?! Ce viaţă fără de cusur! Păi dacă stopurile nu sunt ignorate nici de pietoni, nici de automobilişti, şi nici măcar de motociclişti?!

Ei, nici chiar aşa! Am mai întâlnit, aşa de sămânţă, cazuri, şi iarăşi cu femei, ce misogin am devenit! când, pe unele străzi mai înguste, dar nu lipsite, totuşi, de stopuri, se avântau, ca la noi, după o scurtă plimbare a capului de la dreapta la stânga, peste nelipsitele zebre. Dar aveau un avantaj esenţial: lipsa din dotare a tocurilor cui, aducând şi prin aceasta un aport la liniştea civică a străzii. Culmea: şi la biserică intră încălţate cu pantofi sport, încât te apasă această linişte nefirească. Ei, aşa-i într-un oraş eminamente turistic!

Şi încă ceva de neignorat: trotuare libere pentru circulaţia pietonală! Să nu găseşti un trotuar, aşa, cum am spus-o, măcar de sămânţă, un trotuar ocupat, într-o ordine dezordonată, de maşini şi motociclete! Nu, şi nu! Mă gândesc că, dacă ar da de aceste rânduri, întâmplător, niscai edili de pe la noi, pe loc aş fi acuzat de propagandă electorală, acum, în preajma alegerilor prezidenţiale. Puteam s-o scriu oricând, dar nu acum!

Da, am descoperit, fără să vreau, reversul medaliei la cuvântul agresiune. Dacă ai mai fi lângă mine, dragul meu Radul, m-ai putea lămuri dacă nu este şi asta o figură stilistică, ceva asemănător cu dihotomia antonimică. Dar să nu fiu răutăcios la adresa unor oameni care nu au nicio legătură cu al nostru original modus vivendi. Ei sunt

francezi, cu ale lor, noi suntem români, cu ale noastre. Să vină să ne schimbe, dacă pot! De ne-am duce noi la ei, aşa, mai des, cu siguranţă i-am schimba. Doamne fereşte!, spune turistul afurisit din mine. Şi tot el îmi sare în ajutor şi-mi distrage atenţia înspre adevăratele minuni care mă înconjoară – Golful îngerilor, sau, pe limba lor, „Baie des Anges". Dumnezeiesc loc pe pământ! Parte din marea Coastă de Azur ce se întinde pe aproape 150 de kilometri, Golful îngerilor, străjuit la Nord de splendoarea Alpilor Maritimi ce coboară, la vedere, până-n apele azurii ale Mediteranei, ca pentru a ne confirma, parcă, nouă românilor, aflaţi într-o vizită fugară, locul nostru în familia limbilor de origine latină: „Alpi Maritimae", Les Alpes Maritimes sau Alpii Maritimi, denumire dată de romani, cu 15 ani înainte de Christos.

Un înger statuar străjuieşte acest golf magnific, de-un albastru azuriu, albastrul cerului, pe care-l oglindeşte în apele sale liniştite, calde. Unic în lume, se spune despre acest azzurro al Mediteranei, ceea ce înclin să cred că, aşa şi este.

Când scriu, acum, toate acestea, abia revenit pe meleaguri, totuşi, atât de dragi mie, în capul şi în sufletul meu domneşte o învălmăşeală copleşitoare. Întotdeauna mi-a făcut plăcere să împărtăşesc celor dragi, prietenilor, impresii culese într-o călătorie, mai scurtă, sau mai lungă. În cele de mai sus m-am lăsat copleşit de impactul cu ceea ce am numit reversul termenului agresare şi ştiu că risc să fiu judecat în fel şi chip. Dar, vreau să fiu bine înţeles, a fi agresat de contrastul pozitiv al lucrurilor, atunci când treci brusc de la întuneric la lumină, nu-i un lucru de şagă! Nu e snobism! Este o durere acută provocată de ceva neaşteptat, de o lumină prea puternică, durere care se atenuează, însă, învinsă de încântarea ce ţi-o provoacă pozitivul care te farmecă, dar, dar care revine agresiv la primul contact cu agresiunea' originală regăsită, intactă. Te afli undeva la mijloc şi, plăcerea împărtăşirii impresiilor de călătorie se stinge la gândul colportării acelui revers al medaliei dihotomic-antonimice. Iarăşi, fără să vreau, mă întorc la lecţiile de figuri stilistice pe care mi le ţineai la un pahar de vorbă, dragă Radul.

Dar, să încerc să uit, măcar pentru o clipă, că m-am întors, să prelungesc puţin hoinăreala de pe faleza ce şerpuieşte între Alpi şi Mediterană, de-a lungul arcului de cerc al Golfului îngerilor. Arcul acesta pe care-l prezintă mai toate ilustratele şi pliantele de la chioşcuri, nu-l poţi realiza, în toată măreţia lui, decât dacă ai ocazia să-l

admiri de la distanţă, de pe mare. Am făcut-o plecând într-o scurtă, dar fascinantă croazieră.

Un vaporaş minuscul, comparat cu iahturile private care cantonează în modesta' radă a portului, Le Porte de Nice, sau cu giganţii care-l părăsesc îndreptându-se spre Gibraltar, probabil, în căutarea unor întinderi şi mai mari de ape, o coajă de nucă, ca să spun aşa, un mijloc la îndemâna oricui cu al său bilet de numai 15 Euro, oferă, iubitorului de frumos, panoramarea întregului arc, cu plajele şi restaurantele în prim plan, cu aleile de palmieri şi chiparoşi de pe marginea arterelor în regim de autostradă, cu vilele somptuoase de pe faimoasa Promenade des Anglais, cu amfiteatrul de vile ce urcă lin, ca într-un stadion gigant, spre culmile, încă domoale, ale Alpilor Maritimi.

Coaja de nucă, destul de iute de picior, se depărtează de mal, o ia spre sud, suficient pentru a oferi vederii distanţa optimă de realizare a conului optic, apoi, o ia spre est pentru a intra triumfal în Golful Villefranche. De ce triumfal?! Păi, din clipa aceasta se dezlănţuie vocea de crainic a marinarului, cu pompon pe beretă, cel care ne ajutase la urcarea pe bord, care desfăcuse parâmele lansându-le ca pe nişte lasouri peste balustradă, undeva, aproape de picioarele noastre, cel care a apărut ca servant la bufet, sau s-a oferit să se lase îmbrăţişat, pentru o poză-remember, de către o, deloc neglijabilă turistă, ce mai! lup de mare bun la toate, o voce catifelată precum briza mării, sau ca originea sa iberică, atacând, ca de la sine înţeles, repertoriul ghidului, în patru limbi – engleză, franceză, italiană şi spaniolă – cursiv şi cu accentele de rigoare.

Golful, cu o deschidere de potcoavă bine alungită, bordat de forme de relief deja cunoscute, formaţiuni muntoase împădurite, coborând curajos spre apa mării, fără a lăsa prea mult spaţiu adecvat plajelor, sau, urcând, dacă vreţi, ca într-un amfiteatru, cum am mai spus-o, parcă, pentru a ascunde bogăţiile lumii, vilele somptuoase al VIP-urilor zilelor noastre. Intrarea, pe la partea estică a golfului, pe la Cap Ferrat, reprezintă, după spusele marinarului, zona cea mai concentrată valoric, unde numele rostite au sunetul platinei: Bill Gates, Rothschild, ceva Capete încoronate, mai greu de reţinut.

Coaja mea de nucă înaintează lin, parcă, pentru a nu tulbura linişte de pe maluri, urmând forma de potcoavă impusă de natura însăşi. Aici nu a fost nevoie de intervenţia omului. Natura i-a oferit totul ca pe tavă.

Vocea de tenor liric, însoţită de o dicţie de invidiat, nu face pauze, prezintă, se aud noi nume, după tonalitatea folosită, cel puţin de aur, care populează în tăcere, şi cu o frecvenţă, de multe oricare se stinge tinzând spre zero, luminişurile de basm ale coastelor potcoavei, trecând încet pe celălalt mal, cel vestic, în drumul spre Cap de Nice: Tina Turner, Elton John, Sean Connery sau Kurt Jurgens.

În centrul golfului, un spectacol inedit. Un iaht gigant, ancorat în liniştea apelor, pare părăsit. Niciun suflet, la vedere! Dinspre ţărm, de undeva de prin inima munţilor, un elicopter se îndreaptă spre iahtul fără suflare, având suspendat la capătul unui fir, aşa pare, un pachet uriaş. O privire întrebătoare şi un răspuns sec: „aprovizionare…”. Deci, nu o vizită inopinată, niciun control vamal, nici măcar un atac ca-n filme. În rest, enigmă!

Noi, o ambarcaţiune minusculă, dar plină de viaţă, ne pregătim de întoarcere, părăsind golful îndrăgit al multimilionarilor, miliardarilor ar suna cam sfidător, o luăm spre larg, pentru a gusta din plin panorama ţărmului, mergând practic paralel cu plajele, sau cu promenada englezilor, dacă vreţi, pentru a atinge punctul vestic al croazierei, aeroportul. O întoarcere de 180 de grade, cam bruscă, dar nebănuit de îndemânatică, o mică demonstraţie de virtuozitate a unui comandant chipeş şi foarte tânăr, aflat la timonă. Un ultim parcurs, de întoarcere, spre est, în direcţia portului, la o distanţă mică de ţărm, de data aceasta, pentru a descifra cu ochiul liber toate splendorile primului plan. O nouă demonstraţie de virtuozitate a marinarului-ghid. O prezentare multilingvistă a tot ce reprezintă mândria acestui oraş de vis.

Şi o nouă surpriză, mai mult decât plăcută. „… Ne aflăm în faţa perlei acestui ţărm. Este hotelul 'Negresco, datând din a doua decadă a secolului douăzeci, opera omului de afaceri român, mândria Coastei de Azur. Acolo veţi putea admira splendoarea interioarelor, a holului, a celebrului candelabru din cristal de bacara, unicat la acea vreme, considerat şi acum ca atare…”. Aş minţi dacă n-aş recunoaşte momentul de emoţie încercat. Practic nu am mai auzit nimic din lanţul iscusit al prezentărilor acestui marinar. M-am trezit abia la intrarea în port când prietenul nostru ne-a invitat să-i atingem pomponul fermecat de pe bereta de marinar. Şi ne-a mai sugerat să nu ocolim nici pomponul beretei lui de Gaulle, lăsând alături câţiva bănuţi, pentru a reveni, ca-n povestea Fântânei Trevi din Roma. Chiar şi la

venerabila-mi vârstă, am intrat în joc!

O croazieră minusculă, ca şi ambarcaţiunea de altfel, la îndemâna oricui, cum am mai spus, dar cu o valoare turistico-sentimentală de nedescris.

Chiar dacă nu urmăresc cronologic evenimentele, pe această Coastă de Azur, acest amănunt nu poate avea importanţă deoarece, indiferent încotro te mână paşii sau marea, agresiunea pozitivă de care am pomenit, te înconjoară cu aceeaşi intensitate. Că eşti pe faleză, pe Promenade des Anglais, că, mânat de foame, acolo ţi-e foame mereu, te strecori printre culorile oferite cu dărnicie de pieţele de flori ca să prinzi un loc la mesele primitoare ale restaurantelor în aer liber, că iei un Mercedes pentru a mai scurta distanţele, că pleci cu un autobuz pentru a poposi la Monaco, urmând o excepţională şosea montană sau un traseu şerpuind de-a lungul coastei, este greu să faci o ierarhizare a satisfacţiilor trăite.

Culoare, vegetaţie, arhitectură şi, nu în cele din urmă, pescăria servită în fel şi chip. Şi asta o spune, unul născut şi crescut pe Dunăre, îndrăgostit de Delta Dunării şi de Marea Neagră, prieten al mărilor Marmara, Egee sau Ioniană, al litoralului algerian sau al celebrei faleze din Alexandria, al coastelor tanzaniene sau mozambicane ale oceanului Indian. În fiecare zi un alt restaurant, dar aceeaşi primire, deoarece acolo nu eşti servit, ci primit ca oaspete, cu meniuri care mai de care mai apetisante şi mai arătoase, cu specii de peşti necunoscute încă, şi nelipsitele salate la antreu, enorme şi prezentate ca pentru concurs. Cum stăteam patru la o masă iar eu aveam ingrata misiune de a imortaliza acele momente filmând, rămânând de căruţă, cum se spune, trebuia să înghit în sec, bucurându-mă, totuşi, de spectacolul oferit cu dărnicie de ai mei iubiţi, dar egoişti comeseni. Noroc cu filmul document care va sta mărturie suferinţelor mele, îndurate stoic.

Nu pot intra în amănunte, fiecare restaurant oferindu-ne bucurii cu totul şi cu totul diferite, dar nu voi scăpa, totuşi, ocazia de a mă opri cu gândul la masa luată în Monaco, la un restaurant situat mai cocoţat, scăldat de o briză binefăcătoare, cu un personal deosebit de curtenitor. A reconstitui, de exemplu meniul ales la vot, nu-i chiar un lucru uşor. Era vorba, bineînţeles, de peşte, de fapt de patru feluri de peşte, aduse pe tavă pentru alegere, cu o propunere generică, „filet grillé". Peştii erau, încă, întregi, în prima fază de pregătire, şi, votul a fost în unanimitate: toate cele patru soiuri! asta după ce, tot bineînţeles, ni

s-au prezentat speciile pe îndelete, dar nu şi pe înţelesul nostru. Ceva am reţinut, totuşi, respectiv două din speciile propuse: file de somon şi, „filet daurade”, o mândrie a Mediteranei. Celelalte două au intrat pe ne ve, şi nu s-a greşit când s-a votat. O salată enormă à la Niçoise trebuia să ne deschidă apetitul.

Momentele de aşteptare au avut şi ele ceva aparte. Pe o masă apropiată, o masă de lucru, doi tineri, înarmaţi cu un fel de cuţitaşe, s-au apucat de prelucrarea peştilor. Cu o îndemânare greu de descris, cât ai zice peşte, peştii au fost decapitaţi, au rămas fără coadă şi fără piele şi, în final, dezosaţi, au poposit în patru talere mari. Cu aceeaşi viteză s-a înfăptuit şi garnisirea cu fel de fel de legume, cu orez, sos, şi mai nu ştiu câte cele, foarte gustoase, dar greu de definit. Din când în când, Paulici, catadicsea să facă câte o mică pauză în procesul înfulecării, să-mi fie cu iertare, dar asta era, ca să etaleze cunoştinţele culinare dobândite cu un an în urmă când, tot într-un final de concediu, hotărâse să se relaxeze pe Coasta de Azur. Ce bine mi-ar prinde acum prezenţa ei lângă mine când încerc să pun toate acestea pe hârtie, un fel de a spune azi, nelipsitului pe!

Noroc cu Ana-Maria a cărei memorie proverbială, ţine minte şi ce nu trebuie, cu toată participarea, aparent totală, la procesul amintit mai sus, e drept, nu în cel mai ortodox mod posibil, a reţinut, parcă, pentru a mă îngenunchea, un inedit dicţionar gastronomic, gata să-l etaleze la prima întrebare lansată, cu nevinovăţie, de umilul consumator. De exemplu, salata. Cum să ţii minte toate cele folosite, cu atâta iscusinţă, la edificarea ei?! Câteva componente, totuşi, merită a fi enumerate, dar fără vreo ierarhizare: salată verde, artichaut (anghinare), coeur de céleri (inimă de ţelină), pissenlit (păpădie), rondele extrafine de morcovi, roşii, ouă fierte, anchoa, măsline negre mici (excelente), lămâie şi condimente precum, gingembre sau frunze de bazilic, toate scăldate în ulei de măsline. Şi o remarcă: există un adevărat cult pentru salate, tot felul de salate, mai puţin pentru supe sau ciorbe.

Două îngheţate, greu de descris, dar de neuitat, şi două cafele filtru, care se cereau a fi repetate, au încheiat acest mic festin gastronomic. Dar, destul cu aprecierile! Nu am menţionat niciun nume de restaurant aşa că nu risc să fiu acuzat de reclamă publicitară. Şi acum, înapoi la hoinăreală.

Serile, la fel ca turiştii veniţi din toate colţurile lumii, ne relaxam

făcând lungi plimbări de-a lungul falezei. Singur spectacolul oferit de luminile aprinse, scoţând feeric din umbra întunericului somptuoasele vile ale primului plan, sau amfiteatrul oraşului ce urcă profitând din plin de aspectul colinar al reliefului, ca să nu mai spun de siluetele palmierilor sau chiparoşilor, de nerecunoscut din cauza efectelor de culoare aruncate asupra lor de mici reflectoare colorate, bine disimulate în peisaj, este de ajuns pentru a te arunca în lumea basmelor din copilărie.

Spuma marii sărutând plajele părăsite, siluetele nelipsiţilor, dar împătimiţilor pescari amatori, umbrele îndrăgostiţilor strâns îmbrăţişaţi pe pietrişul plajelor, nisipul e o rara avis pe aceste locuri, fluxul continuu al bicicletelor cu nelipsitele lor lanterne pe ghidon, urmând traseul cu dublu sens al benzilor, cu foarte puţine abateri, dar dese atenţionări sonore, ţârâind ca pe vremea copilăriei mele, nelipsiţii alergători, de toate vârstele, parcurgând în pas alert kilometri de faleză, toate acestea într-o atmosferă de ’naturaleţe deplină, te fac să te încadrezi fără efort în acest ’neobişnuit modus vivendi. Nu mi-a trebuit mult timp ca să înţeleg de ce se bucură de renume mondial această faleză mediteraneană, Faleza Golfului îngerilor, frumoasă la răsăritul soarelui, caldă la amiază, răcoroasă în amurg, strălucitoare seara, noaptea. Dar, ce nu mi-a plăcut?!

Coasta de Azur îşi merită pe deplin, ceea ce numim noi, reclama. Şi cum această coastă a naturii nu se rezumă doar la Golful îngerilor, iar pentru a o cuprinde ai avea nevoie de o viaţă, mă voi mulţumi cu mai puţin şi voi mai puncta şi un alt colţ de rai terestru, mă voi duce cu gândul la cele câteva clipe, aşa trec zilele, petrecute în Principatul Monaco, la Monte Carlo, două minuni ale omului, cuprinse într-un oraş-stat independent, care, iarăşi o spun, înfrăţit cu atât de darnica natură, le-a cocoţat pe stânci abrupte, pe care le-a modelat, după pofta inimii, pentru ca, de acolo de sus, ca dintr-o lojă de amfiteatru, să-şi arunce nestingherit privirile înspre Marea cea Mare, înspre Mediterana. Şi cum să nu le consideri minuni ale omului când afli, din prospecte, de impresionanta denivelare de cca. 1150 m ce se produce pe o distanţă de nici 3 km. Muntele, pur şi simplu a coborât vertiginos spre mare, iar omul, de ieri şi de astăzi, l-a împodobit cu o arhitectură, veche şi nouă. Cea veche mângâie privirile, cea nouă, fără să sfideze, fără să afecteze peisajul domol, ţâşneşte spre cer, parcă, pentru al aduce mai aproape. Confortul îl găseşti, deopotrivă, în amândouă.

Frumosul îl savurezi urcând cât mai sus.

Şi a mai făcut ceva deosebit, şi mai face încă, omul biruitor, a plantat, a profitat de clima dulce şi a îmbogăţit peisajul acestei stânci, „Le Rocher de Monaco”, cu splendori ale florei tropicale. Este atâta verdeaţă care îmbracă vilele, care te îmbie să te reoxigenezi în grădinile ce sfidează stânca, coborând pe serpentine line până la malul apei, încât simţi o durere în suflet în asocierea cu ce avem şi cu nonşalanţa cu care ignorăm şi distrugem. Este minunatul parc de pe malul apei.

Când priveşti peretele vestic al stâncii ai impresia că este un enorm vas de croazieră, gata-gata să se desprindă de mai.

Dacă faci, la pas, perimetrul stâncii şi priveşti în jos, întâlneşti în jurul ei refugii, golfuri, mai mult sau mai puţin naturale, unde furnicarul de ambarcaţiuni, de toate felurile şi mărimile, te copleşeşte, trimiţând gândul la marea împărţire a lumii. Dar realizezi şi motivaţia acestei stări de fapt când răsfoieşti, din curiozitate, sau din întâmplare, materialele statistice. Acest Principat, care a pierdut, prin secesiunea oficializată în 1861 oraşele Menton şi Roquebrune, are una dintre cele mai mari densităţi a populaţiei din lume şi, pe deasupra de o hărnicie proverbială. Şi-atunci, cum să nu fie bunăstare?! Şi cum bunăstarea la oamenii harnici este un continuu stimulent, nici ’nemulţumirea’ nu lipseşte cu desăvârşire din peisaj. Mi-aduc aminte cum, într-o discuţie cu un taximetrist volubil, asta se întâmpla la Nisa, Ana-Maria, lăudând la superlativ starea lucrurilor întâlnite, a primit un răspuns prompt: „Pas pour nous!”

Se pare, că, aşa cum am mai auzit-o, nestăvilita dorinţă de mai bine stă la baza progresului. Dar, oare, acest răspuns laconic nu ascundea în el şi altceva? Şi atunci, poleiala care „îţi ia ochii” nu acoperă cumva şi niscai aspecte care scapă atenţiei dirijate voit spre frumos de către turist? Pentru o clipă, căci atâta durează o săptămână petrecută în ţinuturi mirifice, eşti tentat, uneori, să devii adeptul acelui dicton latin „ubi bene, ibi patria”. Norocul românului este că, oriunde s-ar afla, dispune de acea armă infailibilă pe care o cuprinde toată cuvântul „dor”, atât de intraductibil, pe care l-am mai întâlnit doar la portughezi în al lor echivalent „saudade”.

Alergătura prin Monaco – Monte Carlo, pe care nu le disociez în amintirile mele, a fost uşurată tot de Paulici, de amintirile ei, excelent conservate din escapada relaxantă făcută acum un an. Am început cu

platoul de pe „Le Rocher de Monaco” unde sunt concentrate cele mai atractive puncte de atracţie turistică, cum sunt: Palatul Regal, Muzeul Oceanografic, Grădina botanică sau Catedrala, un adevărat loc de pelerinaj, unde turiştii pot face cunoştinţă cu pagini din istoria acestui Principat, trecând în revistă mormintele seculare ale conducătorilor, dispuse cronologic pe un arc de cerc, odihnindu-se alături de ultimul cuplu princiar: Grace Kelly şi Prinţul Rainier de Monaco, două morminte mereu împodobite cu flori proaspete. O catedrală impunătoare, cu câteva altare „preferate” de către turişti, care, într-o atmosferă de pietate, aşteaptă la rând să aprindă lumânări.

A coborî serpentinele care străbat celebra grădină botanică până la buza apei ce sărută picioarele stâncii, echivalează cu a străbate raiul pe pământ, splendoarea „tropicului mediteranean”, lipsit de sălbăticia junglei africane, dar transmutată de mâna omului, a veşnicului om de care am tot pomenit, într-o viziune citadină.

De jos, de pe un fel de terasă înfiptă în apa mării, poţi admira impunătorul edificiu al Muzeului Oceanografic, un adevărat imn închinat mărilor şi oceanelor unde, la tot pasul întâlneşti trimiteri la cel care a fost Jaques Yves Cousteau.

Pe îndelete faci drumul ce urcă, înapoi, spre platoul stâncii, şi te laşi furat de ghidul nostru „personal”, de Paulici, care nu are astâmpăr şi uită că omul mai şi oboseşte şi ne duce spre Palatul Regal, punct de atracţie dar şi de surprindere manifestată de mai toţi turiştii – atât de simplu?! Un edificiu sobru, parcă, pentru a păstra culoarea locală a vremurilor trecute, conservate de aspectul de bastion la malul mării, de aripa sa din dreapta privitorului fotograf. Interiorul, un semn de întrebare, care rămâne fără răspuns din cauza programului nostru extrem de strâmt.

Şi, volens-nolens, un obiectiv legendar, a cărui faţadă te duce cu gândul, mai degrabă la operă, „Le Casino de Monte-Carlo, opera arhitectului Charles Garnier, nimeni altul decât cel care a lăsat Parisului celebra „Opera de Paris”. Am intrat, nu aveam de ales, am luat biletele de rigoare, ne-am supus unui control asemănător celui din aeroporturile internaţionale, am lăsat la vestiar borsetele, aparatele de filmat, şi am purces la vizitat superbul hol, descifrând pe impozantele uşi, destinaţiile, fără a îndrăzni, însă, să le trecem pragul. Undeva, în subconştient, ocultul sălilor din cazinouri, dezvăluia bucuriile, dar şi tragediile, legate de jocurile de noroc: averi şi sinucideri. Şi ca o

informaţie suplimentară, alături de marele „Casino de Monte-Carlo", un hotel înstelat, parcă special creat pentru bogaţii lumii, dornici de senzaţii tari.

N-ar fi fost tacâmul complet dacă, Tit n-ar fi avut ideea de a o aşeza pe scaunul înalt din faţa unui automat performant, pe soacra sa, emotiva Ana-Maria.

Cu picioarele plutind în aer, cu mâinile afectate de emoţie, altă dată spaima prietenilor amatori de pocher, a început să jongleze cu tastele, ascultând, sau nu, sfaturile noastre preţioase, transpirând abundent la spectacolul celor 10 Euro în plină ascensiune. A vrut să renunţe bucurându-se de fructul norocului, pentru a nu gusta din amărăciune toboganului, dar, şi-a învins primul impuls şi, probabil, ca să ne facă plăcere, a continuat să escaladeze muntele speranţei fără a se mai gândi la coborâş. Şi coborâşul, provocat de o miză mai consistentă, a fost lent, dar continuu oprindu-se implacabil la cifra Zero. N-a fost nicio tragedie, dar coborârea de pe acel scaun cocoţat a impus ajutorul echipei. A făcut parte din scenariul unei bune dispoziţii care trebuie să domine comportamentul unui turist adevărat.

Amurgul, superb prin culoare, în general, de nedescris, în cazul particular al Mediteranei, ne-a dat primele semnale de atenţionare. Ce puteam face?! Ne-am supus şi am coborât, am luat autobuzul de Nisa, pe traseul deja amintit, al coborârii spre Golful îngerilor, spre Nisa, la doar 14 – 15 km. distanţă, urmând, da data aceasta cursul dictat de apa mării. Drumul nu este o simplă goană, este un prilej în plus de a constata şi savura splendoarea Coastei de Azur, trecând prin alte şi alte minuni ale litoralului, localităţi mai mici, dar nu mai puţin atractive: vile, golfuri cu ambarcaţiuni, arbori.

Uşor am ajuns „acasă", La Eliseé Palace, în primitoarea „Nice", gazda atâtor clipe de neuitat, ca şi acel prânz luat pe terasa hotelului, la restaurantul cu vedere panoramică, cu piscină, cu o apă de cristal, purtând, nu ştiu cum în ea acel „azzurro" italian al mării Mediterana. Ce am servit? Întrebare retorică, fără îndoială. Meniu cu peşte, cu cel mai „recomandat" peşte, acel „filet dorade" cu care am făcut cunoştinţă, pentru prima dată, pe Coasta de Azur.

Este greu să te desparţi de acea „agresiune pozitivă" oferită generos de locuri de neuitat, dar şi mai greu este să lupţi, la întoarcere, cu acea „imuabilă stare de conservare" care domină peisajul regăsit intact, anihilând ceea ce ar fi trebuit să fie bucuria regăsirii. Oare care

din cele două „agresiuni” va învinge? Pentru moment, cu certitudine, amintirea celor şase zile, pline de „surprize”, domină starea mea de spirit.

„Au revoir, Nice!...”